Exploatarea ierarhiei de memorie

Un exemplu intuitiv

Un student aflat în biblioteca facultăţii are pe masă o serie de cărţi

Subiectul căutat nu se regăseşte în cărţile aflate pe masă

Studentul se reîntoarce la rafturi şi extrage o nouă carte

Existența unui număr mare de cărţi pe masă reduce timpul de căutare

Probabilitatea de căutare nu este aceeaşi pentru toate cărţile din bibliotecă

Un program nu accesează toată secțiunea sa de cod sau de date cu aceeaşi probabilitate.

Principiul localizării - stă la baza modului de operare a programelor

stabilește faptul că programele accesează o porțiune relativ redusă a spațiului lor de adrese la orice moment de timp

Localizarea temporală - localizare în timp - dacă se face referire la un anumit obiect, este posibil ca acesta să fie referit din nou cât de curând

Localizarea spațială - localizare în spațiu - dacă se face referire la un anumit obiect din memorie, obiectele ale căror adrese sunt învecinate cu acesta, tind să fie adresate cât de curând.

Principiul localizării temporare este folosit la implementarea memoriei unui calculator sub forma unei ierarhii de memorie.

O ierarhie de memorii poate fi alcătuită din mai multe niveluri, însă datele la un moment dat sunt copiate doar între două niveluri adiacente.

Unitatea minimă de informație care poate fi prezentă sau absentă într-o ierarhie de memorie se numește bloc.

Unitatea minimă de informație care poate fi prezentă sau absentă într-o ierarhie de memorie se numește bloc.

Regăsirea informației necesare procesorului într-un bloc de memorie superior se numește **HIT**

Neregăsirea datelor pe nivelul superior se numește **MISS**

Rata de succes - fracțiunea din accesele la memorie ce au găsit datele în nivelul superior de memorie.

Rata de eşec = 1 - rata de succes fracţiunea din accesele la memorie care nu au găsit datele în nivelul superior de memorie.

Timpul de succes - reprezintă timpul necesar accesului la un nivel superior al ierarhiei de memorie, ce include și timpul necesar determinării tipului de acces.

Penalizarea de eșec - reprezintă timpul necesar înlocuirii blocului din nivelul superior cu blocul corespunzător din nivelul inferior, incluzând și timpul trimiterii acestui bloc către procesor.

Construirea sistemelor de memorie afectează:

1. modul în care SO-ul administrează memoria și perifericele
2. modul în care compilatoarele generează codul
3. modul în care aplicațiile folosesc mașina de calcul

Principiu de bază

Programele prezintă localizare temporală cât și localizare spaţială.

Ierarhiile de memorie folosesc avantajul localizării temporale păstrând datele accesate recent cât mai aproape de procesor.

Ierarhiile de memorie folosesc avantajul localizării spațiale prin mutarea blocurilor conținând cuvinte învecinate din memorie în nivelurile superioare ale ierarhiei.

În anii ’60 s-a folosit cuvântul ***cache*** pentru a desemna nivelul ierarhiei de memorie aflat între UCP și memoria principală.

PRINCIPIILE DE BAZĂ ALE MEMORIILOR CACHE

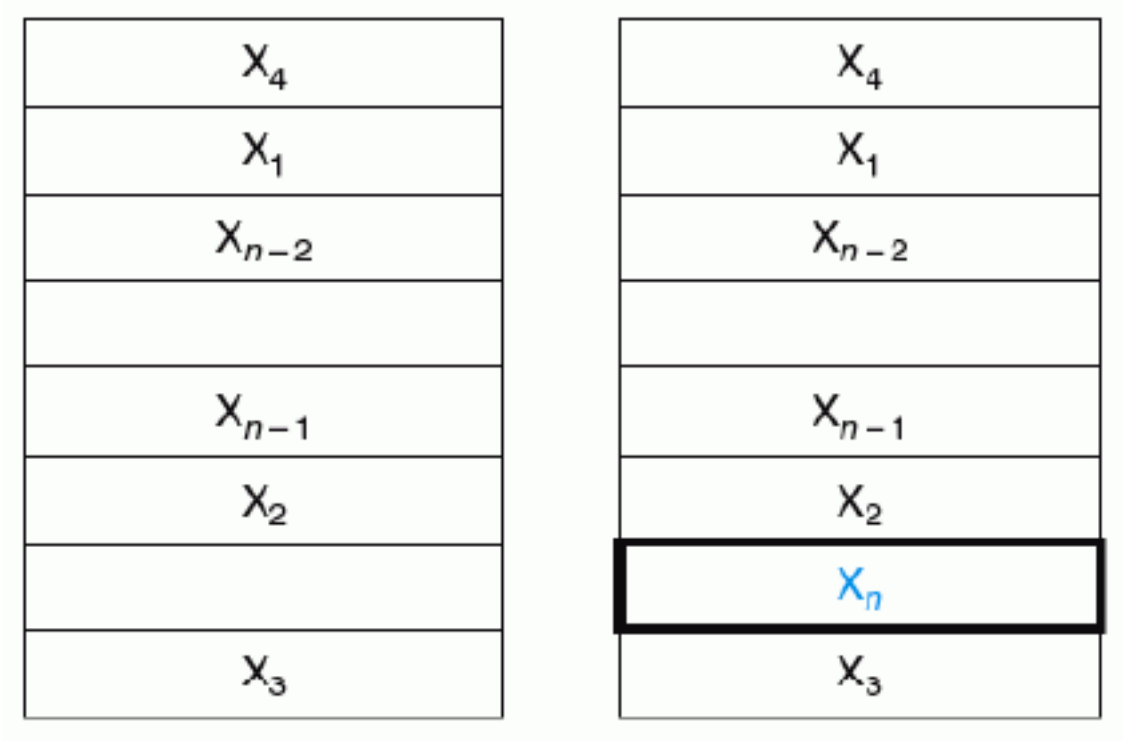

Iniţial cuvântul de date X_n nu se găsește în cache

Cum se poate determina dacă o dată este în memoria cache ?

Dacă o dată există în memoria cache cum poate fi ea gasită ?

!!!!! Fiecare cuvânt poate fi memorat doar într-o anumită locație a memoriei cache => corespondenţă directă.

Corespondenţa dintre adrese și locaţiile memoriei cache se determină astfel:

(Adresa blocului) modulo (numărul de blocuri din memoria cache)

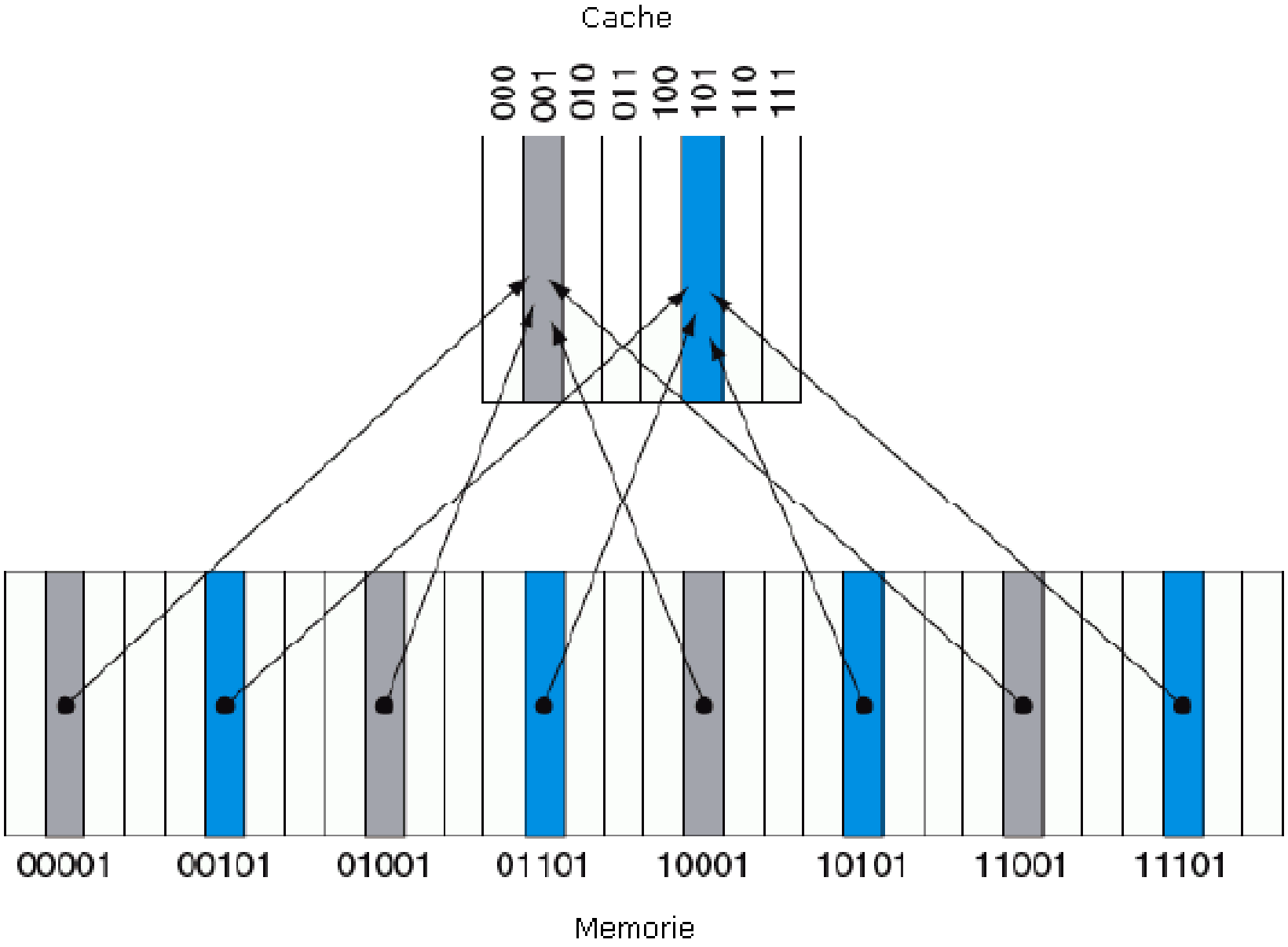

Cum determinăm dacă o dată este în memoria cache ?

Cum determinăm dacă o dată este validă sau nu ?

Metoda cea mai des folosită este cea de a aduna un ***bit de validare*** pentru a indica dacă o locație conţine o adresă validă.

Accesarea unei memorii cache cu corespondeță directă

Cerere	Adresa	HIT / MISS	Blocul din cache
22	10110		
26	11010		
22	10110		
26	11010		
16	10000		
3	00011		
16	10000		
18	10010		

Index	V	Marcaj	Date
0	N		
1	N		
10	N		
11	N		
100	N		
101	N		
110	N		
111	N		

Index	V	Marcaj	Date
0	N		
1	N		
10	N		
11	N		
100	N		
101	N		
110	Y	10	mem (10110)
111	N		

Index	V	Marcaj	Date
0	N		
1	N		
10	Y	11	mem (11010)
11	N		
100	N		
101	N		
110	Y	10	mem (10110)
111	N		

Index	V	Marcaj	Date
0	Y	10	mem (10000)
1	N		
10	Y	11	mem (11010)
11	N		
100	N		
101	N		
110	Y	10	mem (10110)
111	N		

Acest tip de accesare permite folosirea principiului localizării temporale - cuvintele accesate recent le înlocuiesc pe cele accesate mai puţin recent.

Tag = Marcaj

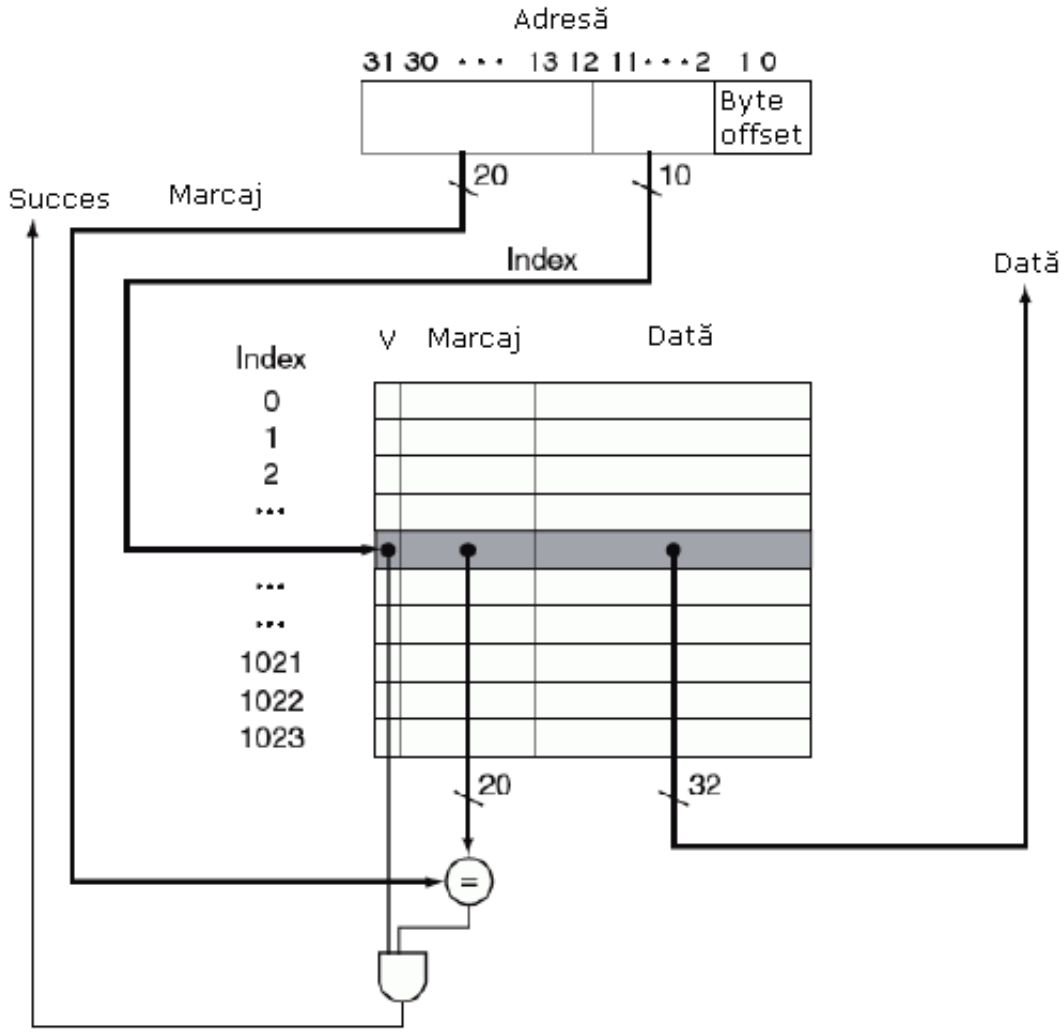

1. indexul memoriei cache, folosit la selectarea blocului de memorie cache

2. câmpul marcajului, folosit la compararea cu valoarea din câmpul marcaj al memoriei cache

FOLOSIREA LOCALIZĂRII SPAŢIALE

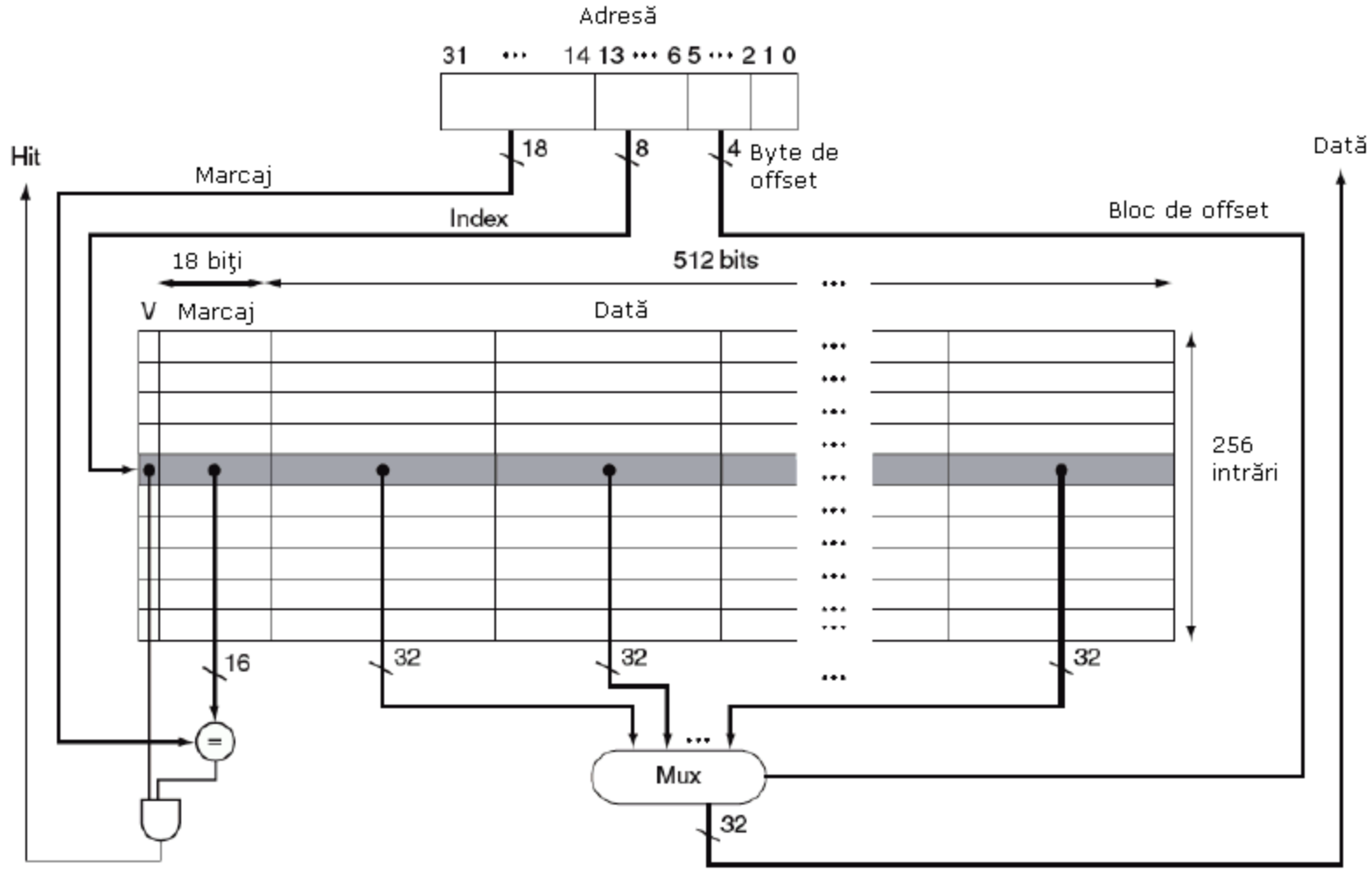

Se doreşte ca blocul memoriei cache să fie mai mare decât lungimea unui cuvânt

Până acum am folosit doar schema de amplasare a blocurilor din memoria cache denumită corespondenţă directă.

Schema în care un bloc de date poate fi amplasat în orice locaţie din memoria cache se numeşte schemă cu asociativitate totală.

Regăsirea blocului de date presupune examinarea tuturor locaţiilor de memorie cache => paralelizarea căutării

O altă schemă care este între cele două se numeşte schema cu asociativitate parţială.

În aceste tipuri de scheme memoria cache are un număr fix de locaţii în care se poate amplasa fiecare bloc de date. Deci vom avea un număr de seturi fiecare format din n blocuri de date.

Pentru regăsirea blocului este necesar să parcurgem toate blocurile unui set.

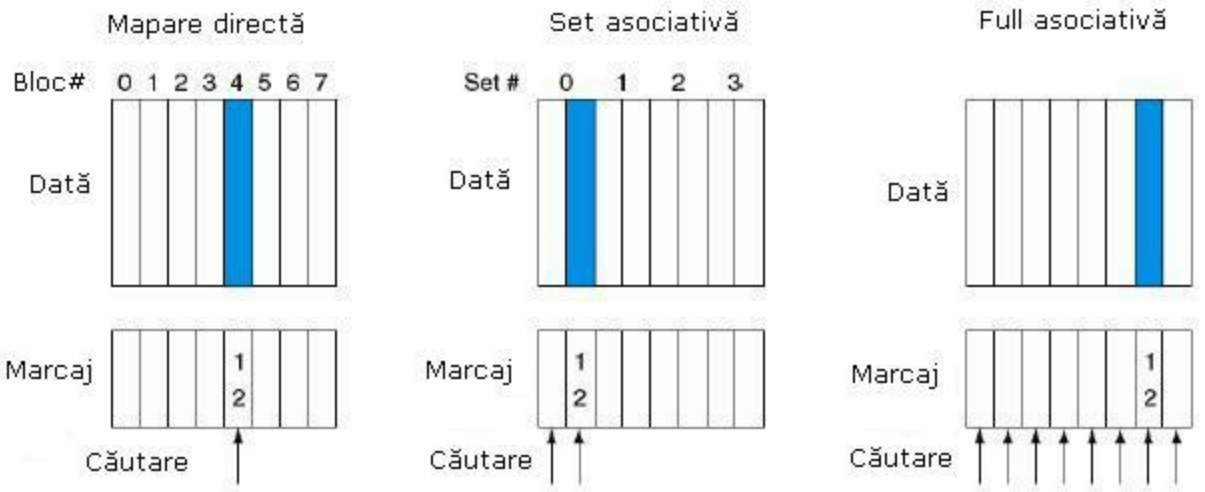

Într-o memorie cache cu asociativitate parţială, setul conţinând un anumit bloc de memorie este dat de relaţia:

(numărul blocului) modulo (numărul de seturi din memoria cache)

OBSERVAŢIE : Creşterea gradului de asociativitate reduce rata de eşec, dar creşte timpul de HIT.

EXEMPLU

Avem 3 memorii cache fiecare având 4 blocuri de câte 1 cuvânt. Cele trei memorii cache sunt cu asociativitate totală, asociativitate cu 2 căi şi corespondenţă directă.

Să se găsească numărul de eşecuri pentru fiecare dintre cele 3 scheme de amplasare având următoarea secvenţă de adrese de bloc: 0,8, 0, 6, 8.

SOLUŢIE

Cazul 1 – memoria cache cu corespondenţă directă

Detectăm blocul din memoria cache corespunzător adreselor date:

Adresa blocului	Blocul memoriei cache
0	0 modulo 4 = 0
6	6 modulo 4 = 2
8	8 modulo 4 = 0

Conţinutul memoriei cache după fiecare referinţă

Adresa blocului de memorie accesat	HIT sau MISS	Blocul 0	Blocul 1	Blocul 2	Blocul 3
0	Miss	Mem(0)			
8	Miss	Mem(8)			
0	Miss	Mem(0)			
6	Miss	Mem(0)		Mem(6)	
8	Miss	Mem(8)		Mem(6)	

Cazul 2. Memoria cache cu asociativitate parţială cu 2 căi conţine 2 seturi (indicii fiind 0 şi 1), fiecare având 4 elemente. Vom determina setul corespunzător fiecărei adrese a blocurilor

Adresa blocului	Blocul memoriei cache
0	0 modulo 2 = 0
6	6 modulo 2 = 0
8	8 modulo 2 = 0

Pentru înlocuire vom folosi LRU

Adresa blocului de memorie accesat	HIT sau MISS	Set 0	Set 1	Set 2	Set 3
0	Miss	Mem(0)			
8	Miss	Mem(0)	Mem(8)		
0	HIT	Mem(0)	Mem(8)		
6	Miss	Mem(0)	Mem(6)		
8	Miss	Mem(8)	Mem(6)		

Avem doar 4 eşecuri, deci soluţia aceasta este mai bună decât precedenta

Memoria cache cu asociativitate totală

Adresa blocului de memorie accesat	HIT sau MISS	Set 0	Set 1	Set 2	Set 3
0	Miss	Mem(0)			
8	Miss	Mem(0)	Mem(8)		
0	HIT	Mem(0)	Mem(8)		
6	Miss	Mem(0)	Mem(8)	Mem(6)	
8	HIT	Mem(0)	Mem(8)	Mem(6)	

Aceasta este varianta optimă – avem doar 3 eşecuri

Localizarea unui bloc în memoria cache cu asociativitate parţială

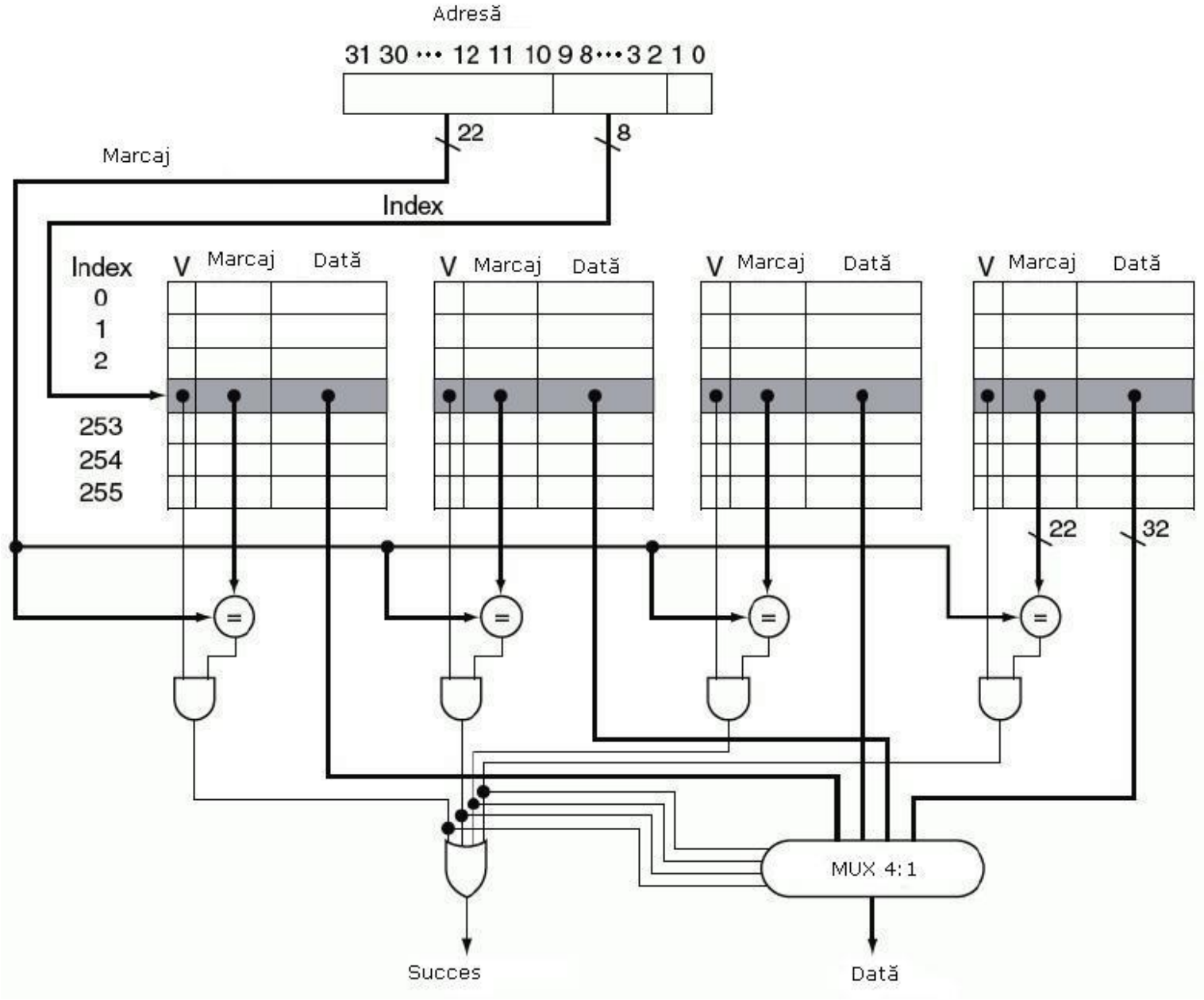

MEMORIA CACHE - continuare

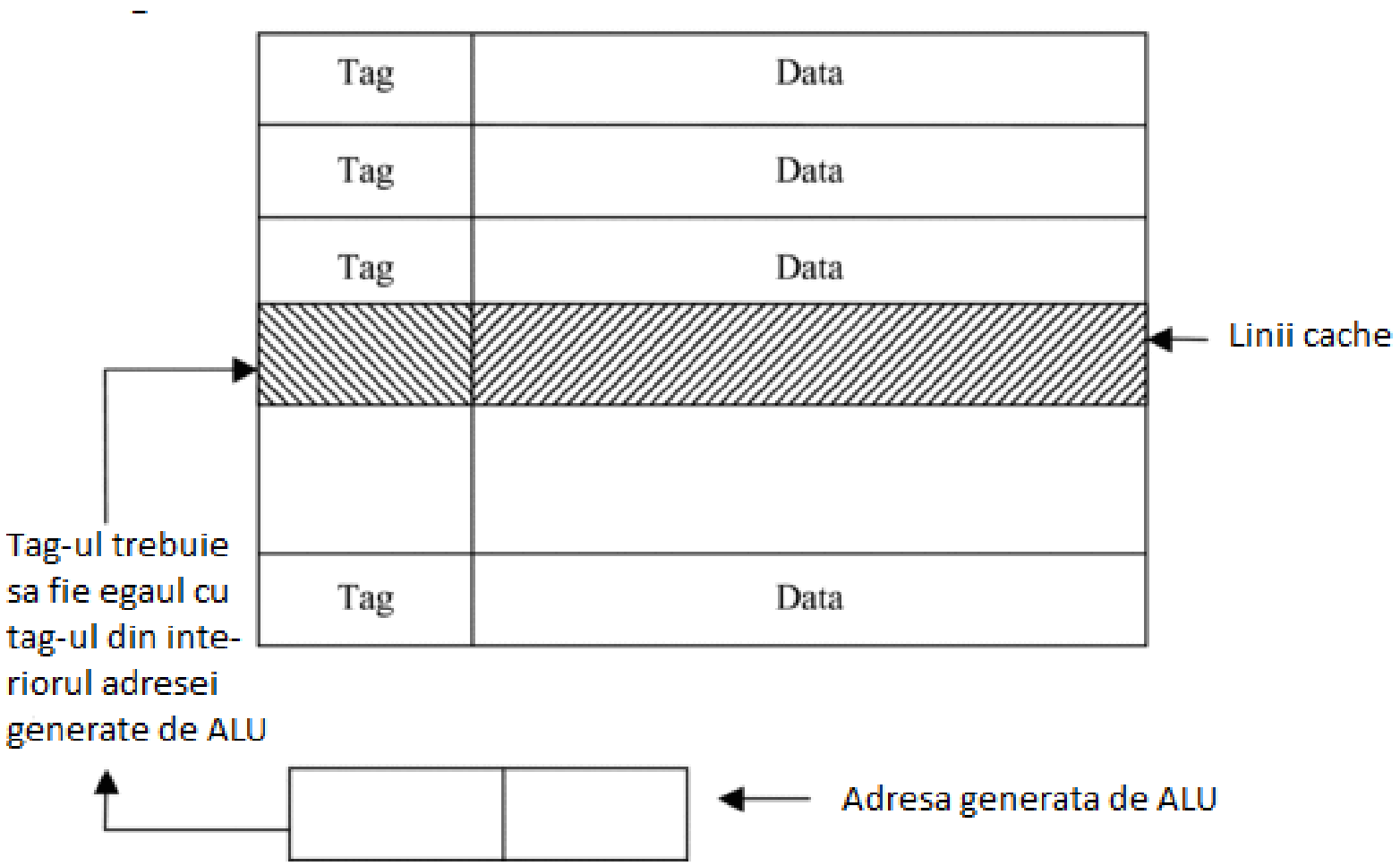

MEMORIA CACHE - continuare

In cazul memorie cache cu mapare directa, blocul de memorie va fi mapat intr-o singura intrare in cadrul memoriei cache.

Notam cu ***C*** numarul de blocuri din cadrul memoriei cache

Blocul de memorie din cadrul memoriei cache va fi determinat astfel:

adresa blocului de memorie MODULO C

In cazul unei memorii cache set asociativa pe **m** cai vom avea:

adresa blocului de memorie MODULO C/m

In acest caz vom avea nevoie de **m** comparatoarea

Orice memorie cache poate fi definita de 3 parametrii

1. Numarul de linii cache – ***C***
2. Dimensiunea liniei de cache - ***L***
3. Gradul de asociativitate - ***m***

MEMORIA CACHE - continuare

Orice adresa de memorie generata de ALU se descompune in:

1. TAG - ***t***
2. INDEX - ***i***
3. DEPLASAMENT sau OFFSET – notat ***d***

Deoarece exista L bytes / linie => ***d*** = log(2)L – cei mai putin semnificativi biti din adresa

Dearece avem ***C/m*** linii / block => ***i*** = log(2) C/m

Restul de bitii pana la 32 vor reprezenta valoarea lui ***t***

Exemplu – Consideram o memorie de capacitate 32KB, cu mapare directa si dimensiunea unei linii de 16B

Solutie – Numarul de linii = 32 * 1024/16 = 2048
d = log L = log 16 = 4
i = log C/m = log 2048/1 = 11
t = 32 – 11 – 4 = 17

MEMORIA CACHE - continuare

Scrierea in memoria cache se poate face prin mai multe metode:

1. ***Doar scriem in memoria cache – aceasta tehnica se numeste WRITEBACK sau COPYBACK***

Memoria cache trebuie sa contina un indicator care sa reflecte modificarea continutului liniei – ***dirty bit***.

Memoria cache trebuie sa contina un indicator care sa reflecte modificarea continutului liniei – ***dirty bit***. Acest bit trebuie setat cand avem un HIT pe scriere

2. Scriere in memoria cache dar si in nivelul urmator al ierarhiei de memorie – ***WRITE-THROUGH.*** In acest caz nu mai este nevoie de dirty bit. Aceasta metoda genereaza trafic de memorie mai mare decat precedenta metoda.

O optimizare o constituie folosirea unui buffer de scriere.